

X. EESTI PANGA ORGANISATSIOON

Organisatsiooni haldussuutlikkuse suurendamiseks valmistati keskpangas 2000. aastal ette juhtimis- ja allüksuste **struktuurireform**. Reform lähtus peamiselt kolmest laiemast eesmärgist. Esiteks peab Eesti Pank olema keskpikal perioodil valmis liituma Euroopa Keskpankade Süsteemiga, et täita selles riikide keskpankadele kuuluvat rolli. Teiseks eeldab finantssektori ühtset järelevalvet teostava organisatsiooni loomine seesmisi ümberkorraldusi ka Eesti Pangas. Kolmandaks peab keskpanga tegevus muutuma veelgi tõhusamaks.

ÜLDJUHTIMINE

Eesti Panga kõrgeim organ on **panga nõukogu**, mille esimees on Tartu Ülikooli raha ja panganduse korraline professor, rahanduse ja arvestuse instituudi juhataja **Mart Sörg**. Nõukogu liikmed on: endine Riigikogu liige, OÜ Madelon juhataja ja Häädemeeste vallavolikogu liige **Ants Järvesaar**, Riigikogu rahanduskomisjoni esimees ja Elva volikogu liige **Kalle Jürgenson**, Riigikogu liige **Kalev Kukk**, Eesti Panga president **Vahur Kraft**, endine Riigikogu liige, ASi Tartu Energia juhatuse esimees **Mati Meos**, endine riigikontrolör **Hindrek Meri**, Tartu Ülikooli majanduspoliitika korraline professor, majandusteaduskonna dekaan **Jüri Sepp** ja Tuleviku-uuringute Instituudi direktor, ajakirja *The Baltic Review* peatoimetaja **Erik Terk**.

2000. aasta oli Eesti Pangas presidendivalimise aasta, sest 27. aprillil lõppesid president Vahur Krafti volitused. Pärast mitmeid otsustusi¹ tegi panga nõukogu 1. juunil Vabariigi Presidendile Lennart Merile ettepaneku nimetada **Eesti Panga presidendiks Vahur Kraft**. **Vabariigi President nimetas V. Krafti taas ametisse 7. juunil**. V. Kraft on Jüri Jaaksoni kõrval teine Eesti Panga president, kes on ametisse nimetatud enam kui üheks ametiajaks.

2000. aastal lahkusid pangast senised asepresidendid Peter Lõhmus ja Helo Meigas. 26. oktoobril nimetas panga nõukogu **kolm uut Eesti Panga asepresidenti**. Alates 1. novembrist said nendeks senine infotehnoloogia osakonna juhataja **Rein Minka** ja keskpangapoliitika osakonna juhataja **Märten Ross**, alates 2. aprillist 2001 aga **Andres Sutt**, kes selle ajani töötas Rahvusvahelise Valuutafondi Põhja- ja Baltimaade valijaskonna büroos. Presidendi käskkirjaga likvideeriti panga direktori ja direktori asetäitja halduse alal ametikohad. Tööleping panga endise direktori Valdur Laidiga peatati, kuna ta siirdus magistriõpingutele Šveitsi.

ORGANISATSIOONI JA VASTUTUSVALDKONDADE ÜMBERKORRALDAMINE

Panga president Vahur Kraft moodustas 6. juulil **organisatsiooni arendamise töörühma**, kelle ülesanne oli teha ettepanekuid presidendi valimisprogrammis avaldatud seisukohtade elluviimiseks

¹ Vt 2000. aasta kroonika, lk 113–117.

organisatsiooni arendamisel ja töö tõhustamisel. Töörühm lähtus organisatsiooni struktuuri reformi peamistest eesmärkidest, milleks on liitumine Euroopa Keskpankade Süsteemiga keskpikas ajavahe-
mikus, suhete ümberkorraldamine Pangainspektsiooni ning keskpanga vahel seoses ühtse finants-
järelevalve institutsiooni loomisega ja vajadus tõhustada keskpanga tegevust. Tegevuse tõhustamiseks
pani töörühm ette muuta otsused otsustajate arvu laiendamise teel kvaliteetsemaks ning otsustus-
protsess kiiremaks, kasutada kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistide tööaega ja võimeid otstarbekamalt,
piiritleda selgemalt panga väljundid ja tuua esile keskpanga avalikud funktsioonid. Töörühma aruanne
võeti organisatsiooni struktuuri muudatuste plaanimisel aluseks.

19. detsembril Eesti Panga nõukogu poolt kinnitatud **panga põhikirja muudatustega** täpsustati
ülesannete jagunemist panga presidendi ja teiste juhatuse liikmete vahel. Iga juhatuse liikme (v.a
president ja Pangainspektsiooni juhataja) vastutusvaldkonnas on nii panga põhitegevusega seotud
kui ka seda toetavaid allüksusi. Organisatsiooni struktuuri muudatused aitavad paremini saavutada
panga strateegilises arengukavas püstitatud eesmärke.

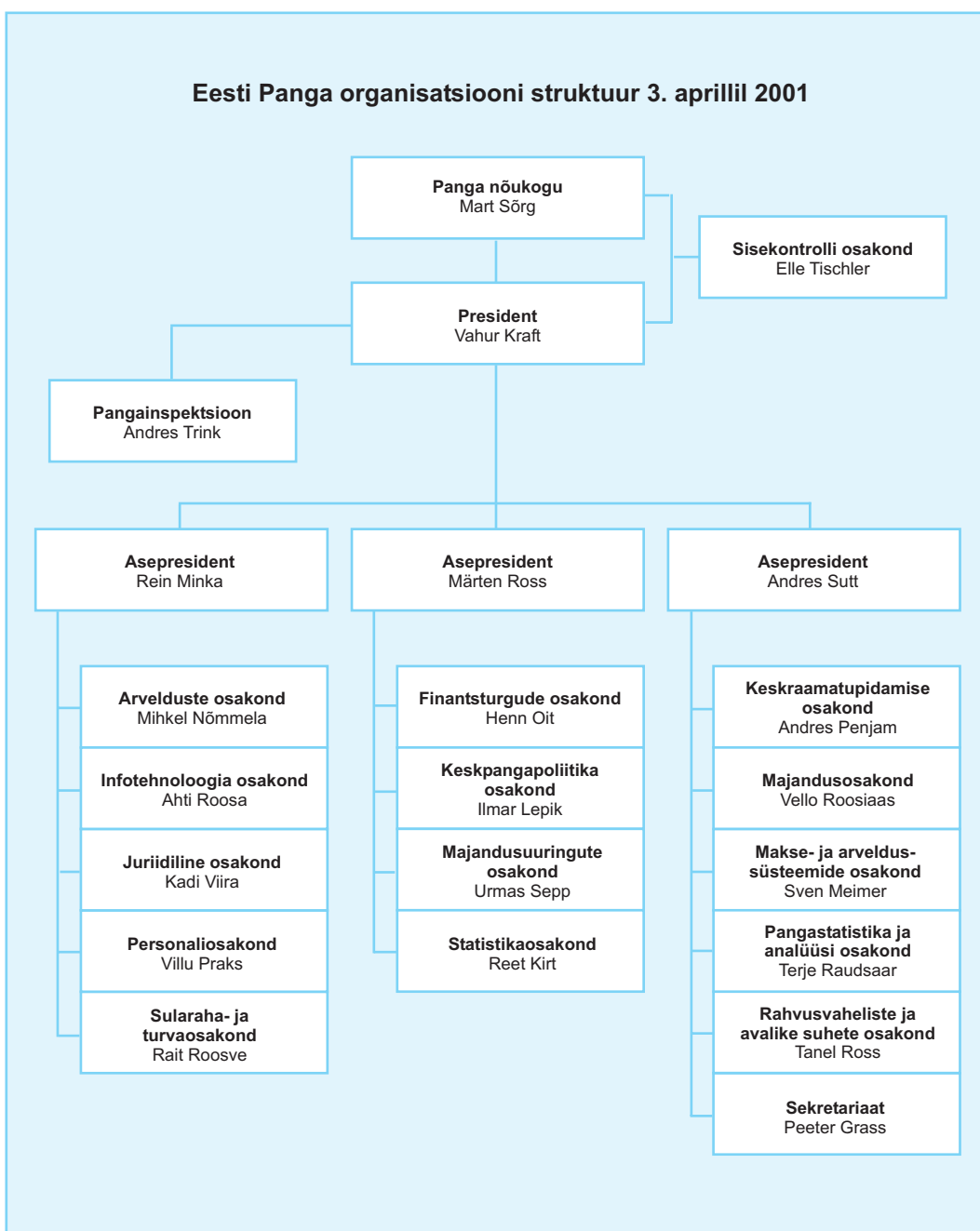
Vastavalt panga presidendi käskkirjale jagunevad juhatuse liikmete vastutusvaldkonnad alates 2001.
a 3. aprillist järgmiselt²:

- **Eesti Panga tegevuse üldjuht on president Vahur Kraft.** Tema ainupädevusse kuulub panganduse operatiivne juhtimine panga nõukogu poolt kujundatud raha- ja pangapoliitika põhi-
seisukohtade alusel ning nõukogu otsuste täitmise korraldamine. V. Kraft kontrollib asepresidentide
ja Pangainspektsiooni juhataja tööd, samuti vastutab ta juhtimismehhanismide ülevaatamise ja
kontrolli eest.
- **Asepresident Rein Minka** vastutab sularaharinglust korraldavate tegevuste koordineerimise ja
töökeskkonna turvalisuse, Eesti Panga arveldussüsteemi töökindla, kuluefektiivse toimimise ja
tervikliku arengu juhtimise, infotehnoloogilise töökeskkonna ja õiguskeskkonna kujundamise ning
personalitöö eest.
- **Asepresident Märten Ross** vastutab rahapoliitiliste otsuste ettevalmistamise ja täideviimise,
Eesti Panga finantsvarade juhtimise, riikliku statistika kogumise, koostamise ja avaldamise koor-
dineerimise ning majandusuuringute ja majandusala täiendõppega seotud tegevuste koordineerimise eest.
- **Asepresident Andres Sutt** vastutab Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete, finantssektorit
käsitleva statistika kogumise, koostamise ja avaldamise koordineerimise, makse- ja arveldus-
süsteemide ülevaatamise ja arendamise, finantsarvestuse ja -aruandluse, sisemise asjaajamise
ja füüsilise töökeskkonna eest.
- **Pangainspektsiooni juhataja Andres Trink** vastutab finantsstabiilsuse tagamise põhimõtete
ettevalmistamise ja täideviimise, sealhulgas Eestis asuvate krediidiasutuste järelevalve korral-
damise eest.

Juhtimisstruktuuri ja otsustamisprotsessi tõhustamise ühe olulise muutusena lõpetasid töö makse-,
järelevalve- ja arenduskomitee. Panga põhikirja muudatuse alusel loodi **rahapoliitika komitee**, kelle
ülesanne on töötada välja raha-, majandus- ja finantssektori poliitika lahendusi ning kooskõlastada
panga tegevust neis küsimustes. Rahapoliitika komiteesse kuulub juhatuse tervikuna ja kuni viis raha-,
majandus- ja finantssektori poliitika valdkonnaga seotud osakondade juhatajat.

² Kui võrd struktuurireform jätkub ka 2001. a esimesel poolel, siis on aastaaruandes organisatsiooni struktuur ja vastutusvaldkonnad ära toodud 2001. a 3. aprilli seisuga. 2000. a lõpu seis oleks käesoleva aruande valmimise ajal juba liialt desorienteeriv.

Allüksuste struktuuri muutmisel on lähtunud vajadusest tagada nii avalike kui ka pangasiseste teenuste kvaliteet ja vähendada administratiivsele tegevusele kuluvaid ressursse. Osaliselt kattuvate või lähedaste funktsioonide ühitamine andis ühtlasi võimaluse vähendada panga osakondade arvu. Panga seniseid funktsioone ning osakondi koondavateks uuteks osakondadeks on **rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond, sularaha- ja turvaosakond ning haldusosakond**. Esimene on loodud rahvusvahelise osakonna ja avalike suhete osakonna, teine sularahaosakonna ja turvaosakonna baasil. Viimane moodustatakse sekretariaadi ja majandusosakonna baasil. Allüksuste struktuuri muutmine ning tööülesannete täpsustamine jätkub 2001. aasta esimese poole lõpuni. Peamised eelseisvad ümberkorraldused puudutavad **keskpangapoliitika, pangastatistika ja analüüsi ning statistika osakonda ja Pangainspektsiooni**.

PANGA JUHTIMIST TOETAVAD TEGEVUSED

Struktuurireformi kõrval jätkus 2000. aastal keskpanga tegevuse tõhustamiseks **strateegilise plaanimise arendamine**. Tegeldi juhtimisarvestuse edasiarendamisega ning sellega seoses hakati välja töötama ka **panga tegevuse eesmäärke ja nende saavutamise maksumust kajastavat uut eelarve vormi**. See võimaldab paremini kavandada ning hinnata ressursikasutust. Keskpanga infosüsteemi ühe osana on loomisel süsteem, mis on seotud raamatupidamise infosüsteemiga, dokumendihaldussüsteemiga ja statistika avaldamisega ning loob parema võrdlusvõimaluse teiste keskpankadega. Eeskuju on siin võetud Inglise Pangast.

Üleminek toimub etapiiviisiliselt. 2000. aastal alustati **panga tegevuste liigitamist** otstarbe järgi. **Struktuuriüksuste funktsionaalse tööjaotuse alusel liigitatakse nad põhi- ja tugitegevuse üksusteks**. 2001. a eelarves on põhitegevused tugitegevustest eristatud. Personalikulu kaasamine osakonna eelarvesse annab täielikuma ettekujutuse osakonna poolt täidetavate ülesannete maksumusest. Osakonnasisesed otsekulud on selgelt eristatud osakonna poolt vahendatud ülepangalisest põhi- ja tugiteenuste tarbimisest. Allüksuste juhatajaile on delegeeritud vastutus säästmise eest ja õigus antud ressursi piires alternatiive valida. Osakondade otsekulude struktuuri ja suurust saab plaanida ja ohjata suhtarvuliste näitajate süsteemi abil (nt suhe personalikulusse).

Juhtimisarvestuse arendamise järgmised etapid on seotud panga **juhtimis- ja plaanimissüsteemi arendusega ning projektitöö juurutamisega**.

Panga strateegilise plaanimise protsessi osaks olev traditsiooniline **arenguseminar** toimus 1. detsembril Maardu koolituskeskuses. Arutati organisatsiooni struktuuri reformi, kuulati üle vaadet ühtse finantsjärelevalve loomise käigust ning selle mõjust keskpangale, vahetati arenguvestluste kogemusi.

PERSONALIPOLIITIKA

Eesti Panga personalipoliitika lähtub eesmärgist tõsta töö tulemuslikkust, ühtaegu vähendades ka kulutusi. Tööjõu kasutamise optimeerimiseks kavandatakse osakondadele võimalus rakendada majanduslikke stiimuleid, tänu millele peaks panga töötajate arv vähenema ka edaspidi. Lisaks tööprotsesside tõhusamale korraldusele ja töökohtade arvu ning funktsioonide optimeerimisele on täpsustatud ka koolitustegevuse eelistusi ja korraldust, eesmärgiga tagada pangas aktiivne, oma ala hästi tundev õppimisvõimeline ja -tahteline töötajaskond.

2000. aasta sügisel toimusid panga allüksustes **arenguvestlused**, mis on olulised töö plaanimisel, samuti töötajate arengu- ja karjäärisoovide väljaselgitamisel ning arvessevõtmisel. Ühtlasi täiustati vestluste metoodikat järgmiste aastate tarbeks.

Jätkati **palgasüsteemi** korrastamist. Kehtestati **palgaläbirääkimiste ja palgakokkulepete sõlmimise kord**, milles on määratletud vastavad põhimõtted, protseduur ning sellega seotud isikute volitused ja vastutus.

Täiendati **Eesti Panga osaluspensioni rakendamise korda**. Muudatused lihtsustavad töötaja jaoks pensionilepingu vormistamise protseduuri. Osaluspensioni lepingu sõlminud töötajate arv aastaga kahekordistus.

Kui jätta arvestusest välja lapsehoolduspuhkusel olijad ning töötajad, kellega tööleping oli peatatud, oli 2000. aasta lõpul realselt keskpangas tööl **257 inimest. Keskpangaametnikke (spetsialiste) oli 172, neist 98% kõrgharidusega. Teaduskraadiga spetsialiste oli 23 ehk 14% kõrgharidusega spetsialistidest**. Töötajaid moodustasid **naised 57% ja mehed 43%**. Keskmine vanus oli **39 aastat**.

KOOLITUS

Eesti Pank väärtustab töötajaid, kes on huvitatud **enesearendamisest**, ja loob neile selleks võimaluste piires parimad tingimused. Seejuures on ametialane koolitus töötajate arenduses olulisel kohal. Prioriteetsed sihtrühmad olid 2000. aastal Eesti Panga ökonomistid ning Pangainspektsiooni töötajad, peamiselt neile olidki suunatud suuremad koolitusprojektid. Korrastati koolitusega seotud pangasiseseid protseduure. Kinnitati uus **ametialase koolituse korraldamise juhend**, kehtestati uued koolituse finantseerimise ja külalislektorite osalusega koolituse korraldamise põhimõtted.

Töötajate ametialane koolitus sisaldab ameti- ja erialaste teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamist ning täiend- ja ümberõpet. **Teadmiste valdkondade** järgi jaguneb koolitus **põhi-** (majandusteadus, rahandus ja pangandus, majandusarvestus, maksesüsteem) ja **kaasvaldkondadeks** (juhtimine, suhtlemine, tehnika, informaatika, õigusteadus, võõrkeel). Nii põhi- kui ka kaasvaldkondi läbib **eurokoolituse** temaatika. **Koolituseelised** määravad nn **juhtosakonnad**, kes vastutavad oma valdkonna eest. Majandusuuringute osakond vastutab põhivaldkondade ja eurokoolituse, juriidiline osakond õiguslase koolituse, infotehnoloogia osakond informaatikakoolituse eest. Personaliosakond vastutab juhtimis- ning suhtlemiskoolituse, tehnikaalase koolituse ja võõrkeeleeõppe eest.

Koolitus on pangas jagatud **üld-, siht- ja osakonnasiseseks** koolituseks. **Üldkoolitus** toimub üldjuhul pangas ja on mõeldud panga töötajate hulgas ühtsete arusaamade kujundamiseks ja kompetentsi tõstmiseks. 2000. aastal viisid üldkoolitust läbi kuus koolitusfirmat, kaheksa külalislektorit (kaks väliskülalislektori loengut toimus avatud loenguna) ja 21 pangatöötajast lektorit. Neile lisandusid Eesti Pangas valminud uurimusi tutvustavad seminarid.

Muu hulgas viidi Eestis läbi kaks suuremat rahvusvahelist koostööprojekti – *Economic Modelling and Forecasting* koostöös Inglise Panga koolituskeskusega ning *Advanced Macroeconomic and Financial Management* koostöös Rahvusvahelise Valuutafondi Instituudiga. Mõlemal koolitusel osalesid peale Eesti Panga töötajate ka ametikaaslasel Rahandusministeeriumist ning Läti ja Leedu keskpangast. Kokku toimus üldkoolitust ligi viis tuhat tundi, sellest kaks kolmandikku põhivaldkonnas.

Sihtkoolitus toimub peamiselt nn tehnilise abi korras, mida annavad meie pikaajalised koostööpartnerid – Euroopa riikide keskpangad ja rahvusvahelised organisatsioonid –, pakkudes Eesti Panga töötajatele koolitust keskpanga seisukohast vajalikel teemadel. 2000. aastal osales sihtkoolitajana seitse Euroopa keskpanga ning kaheksa rahvusvahelist organisatsiooni. **Osakonnasisese koolituse** üle otsustavad osakonnad iseseisvalt. Koolitusürituste vastavust ootustele ja kvaliteeti hinnatakse **tagasiside ankeetide** kaudu.

2000. aastal toimus kokku üle poole tuhande Eesti Panga ja tema töötajatega seotud **koolitusürituse**, neist neli viiendikku korraldati Eestis ja pooled pangas. Üritustel osales **180 töötajat**, st iga koolitatu käis keskmiselt kolmel kursusel või seminaril.

Töötajate arendustegevuses võib ametialase koolitamise kõrval välja tuua ka teisi mooduseid: Eesti Pangas muutub üha olulisemaks töötajate **rotatsioon** ja **teaduskraadide kaitsmine**. 2000. aastal kaitsti kaks magistrikraadi, magistri- ja kutsemagistriõppesse suundus edasi õppima kaksteist, doktoriõppesse kaks töötajat. Väitekirjade kirjutamine ja majandusuuringute korraldus Eesti Pangas võimaldab ühendada ökonomistide taseme tõstmist ja Eesti Panga efektiivseks toimimiseks vajalikku analüütilist tööd.

TRADITSIOONID JA HARRASTUSED

Eesti Pank alustas oma tegevust juba 1919. aastal. Ehkki alates 1940. aastal toimunud Eesti Vabariigi annekteerimisest võõrvõimu poolt kuni 1990. aasta alguseni riigi keskpang ei tegutsenud, on Eesti

Pangal mitmeid traditsioone. Panga jaoks üks olulisemaid tähtpäevi on 20. juuni – **Eesti rahareformi aastapäev** –, mis on ajalooline ka kogu riigi majandusarengu seisukohalt. Sel päeval 1992. aastal sai Eestis taas seaduslikuks maksevahendiks kroon. Rahareformi aastapäeva puhul korraldab Eesti Panga president Maardu mõisas igal aastal vastuvõtu ning peetakse ka nn kroonipidu.

Iga aasta 3. mail – **Eesti Panga aastapäeval** – peetakse meeles kauaaegseid töötajaid. Viieaastase kohusetruu töö eest antakse neile hõbedast tunnusest ning kümneaastase töö eest kullatud mälestusest. 2000. aasta detsembris kutsuti kokku ka **panga veteranid**.

Kindel koht panga elus on ka **presidendi vastuvõtul panga töötajast stuudiumi lõpetanutele ning sekretäride päeval**. Esmakordselt toimus pangas 2000. aastal **doonoripäev**.

Keskpanga töötajad on aktiivsed ka töövälisel ajal. Eesti Panga **kammerkoori** kolmanda ja **spordiklubi** viienda tegevusaasta tähtsündmus oli osalemine mai lõpul-juuni algul toimunud **Euroopa keskpankade II kultuuri- ja spordifestivalil** La Rochelle'is Prantsusmaal. Koorifestivalil paremust ei selgitatud, **korvpalliturniiril** aga alistas kõik vastased ja sai esikoha **Eesti Panga meeskond**. Individuaalalalad saadi kaks teist kohta.

Lisaks esinemistele Eesti Panga üritustel andis kammerkoor koos Hansapanga kammerkoori ja Saaremaa segakooriga Lyra ühiskontserdi Kuressaare piiskopilinnuses. Jätkati tööd **koori CD** salvestamisel.

Eesti Panga **spordiklubil** oli 2000. aasta lõpuks 136 liiget. Traditsioonilised **perespordipäevad** korraldati seekord talvel Nelijärvel ja suvel Remnikul. Toimus osakondadevaheline **korvpallipäev** ning tehti **jalgrattamatk** Hiiumaale. Eesti Pangaliidu **korvpalliturniiril** saavutas keskpanga meeskond kolmanda koha. Soome kolleegidega toimus **sõpruskohtumine jalgpallis ja korvpallis**. Alustati ka töötajate puhkusevõimaluste vahetust Soome Pangaga.

Lisaks kolleegidele teistest keskpankadest ja finantsorganisatsioonidest käivad Eesti Pangaga tutvumas ka muud huvilised, sh kooliõpilased. Õppeaasta alguse puhul korraldati septembris **vastuvõtt Tallinna üldhariduskoolide majandusklasside õpetajatele ja õpilastele**. Kõik Eesti gümnaasiumid said pangalt kingituseks kolmeköitelise raamatu Eesti Panga ja panganduse ajaloost.

Panga kuppelgaleriis demonstreeriti 2000. aastal **Vive Tolli**, **Peeter Alliku** ja **Olav Marani** loomingut. Jätkus ka **panga kunstikollektsiooni täiendamine** ning Eesti kunsti tutvustamine **panga kunstikalendris**. 2001. aasta kalender on Johann Köleri 175. sünniaastapäeva puhul koostatud kunsti-klassiku tööde reproduktsioonidest.